Vereniging Hogescholen 40 JAAR

Prinsessegracht 21
Postbus 123
2501 CC Den Haag
t (070) 312 21 21
f (070) 312 21 00

Aan de minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap
Mevrouw dr. M. Bussemaker
Postbus 16375
2500 BJ 'S-GRAVENHAGE

Datum
18 december 2015
Ons kenmerk
15.4149.fi&go
Onderwerp
Voortgangsrapportage hoofdlijnenakkoord

Geachte mevrouw Bussemaker,

In december 2011 heeft de Vereniging Hogescholen (destijds: HBO-raad) met de staatssecretaris van OCW in het zogenoemde Hoofdlijnenakkoord afgesproken dat jaarlijks gerapporteerd wordt over de voortgang. De hogescholen rapporteren via hun jaarverslagen. De Reviewcommissie rapporteert aan de minister en tenslotte draagt de vereniging zorg voor een jaarlijkse rapportage over enkele, in het bijzonder sectorbrede, aangelegenheden. Met deze brief geven wij graag gehoor aan deze afspraak. Daarbij gaan we achtereenvolgens in op de onderwerpen kwaliteit & studeerbaarheid, relatie met het beroepenveld en profilering & onderzoek.

Kwaliteit & studeerbaarheid
In het najaar van 2012 hebben alle hogescholen ambities op het gebied van kwaliteit, studiesucces en (ondersteunende) maatregelen vastgelegd in prestatieafspraken met de minister. De jaarverslagen van hogescholen over 2014 bevatten de voorlopige 'tussenstand'. Komend halfjaar zal het eindbeeld ontstaan in hoeverre de hogescholen hun ambities gerealiseerd hebben en hierover rapporteren in het jaarverslag over 2015.

Zoals we ook in de vorige jaarrapportage constateerden blijkt dat de hogescholen goed op koers zijn. Er zijn belangrijke stappen gezet met betrekking tot een verhoging van de docentkwaliteit. Er is sprake van een toename van het aantal docenten met een mastergraad en het aantal gepromoveerden. Daarnaast wordt uitwerking gegeven aan de nieuwe regeling over professionalisering die in de cao is overeengekomen, die zowel door de vakbonden als door ons wordt gezien als belangrijke stap naar eigentijdse arbeidsrelaties waarin medewerker en leidinggevende met elkaar in gesprek gaan om goede afspraken over professionalisering. Ook zijn in de vereniging afspraken gemaakt over de wederzijdse erkenning van de basiskwalificatie didactische bekwaamheden. De hogescholen liggen eveneens goed op koers in het realiseren van de afspraken met betrekking tot de intensivering van het onderwijs en de verlaging van de indirecte kosten.

De kwaliteit en de externe validering van toetsing en examinering is een belangrijk onderdeel van het hoofdlijnenakkoord. In eerdere jaarrapportages gingen wij reeds in op de activiteiten die een vervolg zijn op het advies 'Vreemde ogen dwingen' van de commissie Bruijn uit mei 2012. In de afgelopen jaren zijn door de vereniging trainingen verzorgd voor leden van examencommissies waarvoor nog steeds grote belangstelling bestaat.

Bijzondere vermelding behoeft de sector lerarenopleidingen waar in het kader van het project ‘10voordeleraar' wordt gewerkt aan het verder verbeteren van de kwaliteit van de lerarenopleidingen. Zoals bekend zijn voor alle lerarenopleidingen kennisbases ontwikkeld die de basis vormen voor de ontwikkeling en afname van landelijke kennistoetsen of peerreview. Ook de komende jaren blijven de lerarenopleidingen gezamenlijk inzetten op een versterking van de kwaliteit van de opleidingen, blijkend uit de vernieuwde lerarenagenda ‘Opleiden voor de toekomst’, die in juni 2015 is gepubliceerd.

Hoewel de hogescholen op alle fronten stevig investeren in de randvoorwaarden voor kwaliteit en studiesucces blijft het kwaliteitstrilemma een lastig vraagstuk. De ontwikkelingen rond uitval en studierendement zijn reden tot zorg. Bij het trilemma gaat het om de relatie tussen 1) het niveau van de instroom, 2) de kwaliteit en het niveau van het bachelor-onderwijs en 3) het studiesucces.
De Reviewcommissie constateert dit ook, waarbij positief wordt geoordeeld over de inzet die de hogescholen tonen, zonder concessies te doen aan de kwaliteit van het eindniveau. Tegelijkertijd wordt geconstateerd dat indicatoren over studieuitval en rendement zich minder gunstig ontwikkelen. Zoals eerder opgemerkt heeft dit voor een gedeelte te maken met een faseverschil: maatregelen zoals de studiekeuzecheck en intensiever onderwijs zullen pas na een aantal jaar effect ressorteren. Ook de vertraging die heeft plaatsgevonden in het vertalen van voornemens in wet- en regelgeving heeft gevolgen. Maar daarnaast blijft het genoemde trilemma actueel. De functie van de propedeutische fase (oriëntatie, verwijzing en selectie) wordt steviger aangezet en in de hoofdfase worden hogere eisen aan studenten gesteld. In diverse bijeenkomsten zijn door medewerkers van hogescholen ervaringen uitgewisseld over succesvolle interventies om studiesucces te vergroten.

De hogescholen zijn blij met uw steun aan de hogescholen om geen enkele concessie te doen aan de kwaliteit van het hoger onderwijs: de ambities zijn hoog en er mag geen twijfel bestaan over het niveau van de hbo-bachelor.

Relatie met het beroepenveld
Hogescholen beschikken over velerlei contacten met het (regionale) beroepenveld. Op landelijk niveau vindt de dialoog plaats tussen landelijke opleidingsoverleggen en brancheorganisaties alsmede beroepsverenigingen. In het hoofdlijnenakkoord is afgesproken dat wordt zorggedragen voor regelmatige sectorale verkenningen. Deze hebben ten doel om het aanbod en de inhoud van opleidingen te ijken aan recente ontwikkelingen en trends in het werkveld. In de achtereenvolgende jaren sinds het afsluiten van het hoofdlijnenakkoord hebben sectorale verkenningen plaatsgevonden voor het hoger technisch onderwijs, gezondheidszorgonderwijs, sociaal-agogisch onderwijs, kunstonderwijs en meest recent het hoger economisch onderwijs. Deze verkenningen zijn steeds opgevolgd door trajecten waarin uitwerking is gegeven aan de aanbevelingen van de betreffende onafhankelijke commissie. Voor de sectorale verkenning voor het hoger economisch onderwijs is de uitwerking van deze voorstellen er op gericht om met ingang van het studiejaar 2017-2018 geïmplementeerd te worden.

Profilering & onderzoek
Tijdens de midterm review in 2014 is door de Reviewcommissie naast de voortgang op het vlak van profilering tevens gekeken naar de positie die de afzonderlijke Centres of Expertise hebben bereikt. Ook daar was het oordeel, op één na, positief. Hetzelfde geldt voor de voortgang van het praktijkgerichte onderzoek door hogescholen in meer generieke zin. Zoals afgesproken in het hoofdlijnenakkoord hebben de hogescholen in het kader van de verdere ontwikkeling van het kwaliteitssysteem voor praktijkgericht onderzoek in 2015 het brancheprotocol kwaliteitszorg onderzoek vastgesteld.

Concluderend kan gesteld worden dat door de gehele hbo-sector hard gewerkt is aan het realiseren van nóg beter hoger beroepsonderwijs en praktijkgericht onderzoek. In 2016 zal duidelijkheid moeten ontstaan over de resultaten van de hoge ambities die de individuele hogescholen zichzelf gesteld hadden in de prestatieafspraken. Naast het bereiken van de kwantitatieve doelstellingen zal het daarbij ook belangrijk zijn de kwalitatieve prestaties op waarde te schatten. Wij zijn trots op de ruim 45.000 medewerkers van de hogescholen die daar hun bijdrage aan leveren. Vanzelfsprekend blijven wij graag met u in overleg hoe wij die positieve ontwikkelingen kunnen continueren en waar mogelijk verder versterken.

Het bestuur,

mr. Thom de Graaf,
voorzitter

drs. Ad de Graaf,
secretaris